

TAKDİM

-Fuat Sezgin' Özel Sayısı-

30 Haziran 2018 tarihinde kaybettiğimiz Prof. Dr. Fuat Sezgin, İstanbul Üniversitesi Arap Dili ve Edebiyatı Filolojisi'nden 1946/1947 Haziran döneminde mezun olmuştur. Sezgin'in ilk akademik eseri olarak Prof. Dr. Helmut Ritter ile danışmanlığında hazırladığı bitirme tezini sayabiliriz. Daha sonra Diyanet İşleri başkanlığında geçici vaizlik (1947-1948), İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde memurluk (1949-1950) ve Ankara İlahiyat'ta asistanlık (1950-1952) gibi görevlerde bulunan Sezgin, peşisıra İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Umumi Türk Tarihi Kürsüsü'ne asistan olarak atanır (1953). 1955 yılında İstanbul Üniversitesi İslam Araştırmaları Enstitüsü'ne Doçent olarak atanan Fuat Sezgin bu tarihten sonraki 5- 6 seneyi oldukça yoğun olarak Enstitü'de müdür yardımcısı olarak faaliyetler yaparak geçirmiştir.

Yukarıda belirtilen süreçte Fuat Sezgin'in akademik çalışmalarını İslami ilimlerin hadis ve tefsir dalları üzerine yoğunlaştırdığı görülmektedir. O, ilaveten bitirme tezini hazırladığı alan olan Arap Dili ve Edebiyatı ve Arap Şiiri üzerine de çalışmalar yapmıştır. Bu çalışmalarında – bitirme tezinden itibaren- İslam Medeniyetinin çok erken dönemlerinden itibaren yazılı kültürün oluştuğu ve II. ve III. Hicri asırlardaki neşet etmeye başlayan İslami ilimlerin bu yazılı kültüre dayandığı görüşlerinden hareket ettiği söylenebilir.

Fuat Sezgin 1960'da başına gelen hem siyasi hem de akademik hayatımız için üzücü olaydan sonra çalışmalarını Almanya'ya kaydırmıştır. Onun 1966 yılında Almanya'da neşrettiği GAS şeklinde kısaltılan *Geschichte des Arabischen Schrifttums* isimli eseri esasında uzun yıllar önce Türkiye'de başlayan Brockelmann'ın GAL isimli eserine zeyl yazma çabasının ürünüydü.

2019 Fuat Sezgin yılı münasebetiyle hazırladığımız bu sayımızda 1 giriş makalesi, 6 araştırma makalesi, 6 araştırma notu ve 2 sempozyum özeti yer almaktadır. Giriş makalesi bu yıl düzenlenen İstanbul Üniversitesi İslam Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Arşivini kullanarak hazırlandı. Bu yazıda Fuat Sezgin'in bu kurumdaki faaliyetlerini ele aldık.

Araştırma makaleleri, Sezgin'in İslami ilimler bakımından en dikkat çekici iddialara sahip olduğu alan olan hadis alanıyla başlıyor. Dr. Öğr. Üyesi Nilüfer Kalkan Yorulmaz yazısında Fuat Sezgin'in Buhari'nin yazılı kaynakları kullandığı iddiasından hareketle hicri II. Asırdaki Arap Dili kaynaklarındaki hadis rivayetlerinin bir sonraki asır hadis eserlerine intikalini tartıştı. İkinci makale GAS'ın Kelam bölümünü İstanbul'daki el yazma kütüphanelerindeki yazmalarla mukabele eden Musa Sancak ve Aziz Ençakar'ın çalışmasıdır. Üçüncü makale Fatma Nur Şener'in Fuat Sezgin'in bitirme tezi üzerine çalışmasıdır. Bu çalışmanın Fuat Sezgin'in bitirme tezinin muhtevasına atıf yapan ilk çalışma olduğu vurgulanmalıdır. Dördüncü makale Musa Alak'ın Arap Şiiri ve intihale meselesi ile ilgili makalesidir.

Özel sayımıza bilim tarihi ile ilgili iki makale de eklenmiştir. Bu makalelerle Fuat Sezgin'in bilim tarihi ile ilgili çalışmalarını hatırlatmak istedik. Birincisi Dr. Öğr. Üyesi Ali Erken'in Süheyl Ünver'in Tıp Tarihi Enstitüsü ile ilgili makalesidir. İkincisi ise Dr. Öğr. Üyesi Elif Gültekin'in fad, hacamat ve sülük tedavileri ilgili yazısıdır. Bu makalelerin değerlendirme süreci ile ilgili olarak özel sayımızın editör yardımcısı Dr. Hasan Umud'a özellikle teşekkür etmek isterim.

Özel sayımızda yer alan araştırma notları da şunlardır: Prof. Dr. Ekrem Demirli'nin Fuat Sezgin'in Tasavvuf Tarihçiliği'ni ele alan yazısı; Muhammet İkbal Aslan'ın Fuat Sezgin'in doçentlik çalışması Buhari'nin Kaynakları ile GAS'ın hadis bölümündeki iddialarını mukayese eden yazısı; Muhammet İkbal Çalışın Fuat Sezgin'in

Mecâzu'l-Kur'an hakkındaki doktora tezinin Türkçe mukaddimesi – ki bu Türkçe mukaddime ilk defa akademide kullanılmaktadır- üzerinden hazırladığı yazısı; Muhammet İktbal Koyuncu'nun *GAS*'ın tefsir bölümünü ele alan yazısı; Şaban Kütük'ün *GAS*'ın fıkıh bölümünü değerlendirdiği yazısı ve Kadir Gömbeyaz'ın *GAS*'ın İslam Mezhepler Tarihi ile ilgili eserleri ele alışı ile ilgili yazısı.

Fuat Sezgin ile ilgili çalışmalarımızı teşvik eden Rektörümüz Prof. Dr. Mahmut Ak'a ve özel sayının hazırlanmasındaki özel teşviki sebebiyle Dekanımız Prof. Dr. Mürteza Bedir'e teşekkür etmek isterim. Darulfunun İlahiyat Dergisinin editörü Doç. Dr. Ayşe Zişan Furat'ı da bu bakımdan teşekkürle anmak gerekir. Ayrıca yazıların hazırlanmasında önemli katkıları olan Prof. Dr. Mustafa Ertürk, Prof. Dr. Bekir Kuzudişli, Prof. Dr. Prof. Dr. Ali Bulut, Dr. Öğr. Üyesi Muhammet İsa Yüksek'e ve özellikle de Dr. Öğr. Üyesi Nilüfer Kalkan Yorulmaz'a şükranlarımı sunmak isterim. Ayrıca özel sayıya yazıları ile katkı sağlayan tüm hocalarımıza teşekkürlerimi arz ederim.

Prof. Dr. Ahmet Hamdi Furat